

Lp ühinguõiguse revisjoni ekspertide töörühm ja komisjoni liikmed

(saadetud e-posti teel)

Saadame allpool tabelis Notarite Koja arvamuse 13.11.2019 toimuva ühinguõiguse revisjoni koosoleku teemade kohta: äriregistri seaduse eelnõu, osanike register ja osa võõrandamisega seotud küsimused, ühingutega kontakteerumine.

Kuna osa võõrandamise ja osanike registri pidamise samasisulised muudatused on samaaegselt arutelu all nii ühinguõiguse revisjoni komisjonis kui ka eelnõu 101SE menetluses, lisame siia ka Notarite Koja arvamuse selle eelnõu suhtes.

	EELNÕU	NOTARTE KOJA ETTEPANEK	NOTARITE KOJA KOMMENTAAR
1.	ÄS § 149 (3) Põhikirjas võib ette näha, et osa võõrandamine on lubatud üksnes täiendava tingimuse täitmise korral, eelkõige, et osa võõrandamiseks on vajalik teiste osanike, juhatuse, nõukogu või muu isiku nõusolek. Sellisel juhul ei kohaldata osaühingule käesoleva paragrahvi 2. lõikes sätestatud. Käesoleva lõike esimeses lauses sätestatud tingimused tehtud tehing on tühine. Mõjuval põhjusel võib osanik esimeses lauses sätestatud isikult nõuda osa võõrandamiseks nõusoleku andmist. Põhikirja muutmise otsuse tegemiseks, millega nähakse ette käesoleva lõike esimeses lauses nimetatud piirangud, on vajalik kõigi osanike nõusolek, kui põhikirjast ei tulene teisiti.	ÄS § 149 (3) Põhikirjas võib ette näha, et osa võõrandamine on lubatud üksnes täiendava tingimuse täitmise korral, eelkõige, et osa võõrandamiseks on vajalik teiste osanike, juhatuse, nõukogu või muu isiku nõusolek. Sellisel juhul ei kohaldata osaühingule käesoleva paragrahvi 2. lõikes sätestatud, kui põhikirjast ei tulene teisiti. Käesoleva lõike esimeses lauses sätestatud tingimused tehtud tehing on tühine. Mõjuval põhjusel võib osanik esimeses lauses sätestatud isikult nõuda osa võõrandamiseks nõusoleku andmist. Põhikirja muutmise otsuse tegemiseks, millega nähakse ette käesoleva lõike esimeses lauses nimetatud piirangud, on vajalik kõigi osanike nõusolek, kui põhikirjast ei tulene teisiti.	<i>Kui lisaks lg 3 kohaste piirangute kehtestamisele soovitakse ka ostueesõigus säilitada põhikirjas, võiks see olla lubatud.</i>
2.	ÄS § 149 (5) Põhikirjaga võib ette näha, et osa võõrandamise käsutustehingule ei kohaldata käesoleva		<i>Osäühingu osa võõrandamisel kaoks sellega igasugune vorminõue, st osa</i>

	<p>paragrahvi 4. lõikes sätestatud vorminõuet. Põhikirja sellise kinnitamise või muutmise otsuse tegemiseks, millega kaotatakse käesoleva paragrahvi 4. lõikes sätestatud vorminõue, on vajalik kõigi osanike nõusolek.</p> <p>+ <i>muud sellega kaasnevad regulatsioonid ÄS-is</i></p>		<p>võõrandamine võib siis toimuda ka suulises vormis. Kõnealune muudatus puudutab väga suurt hulka inimesi Eesti ühiskonnas ja omab olulist tähendust Eesti majandusele laiemalt. Antud teemale ei saa läheneda kitsalt võimalike välisinvestorite vaatenurgast lähtudes. Meie hinnangul kõigutab välja pakutud lahendus põhjalikult kehtivat õiguskorda ja õiguskindlust:</p> <p>1) kõrgeneb rahapesu risk ja kaasneb oht Eesti offshore-riigi maine kasvamiseks, mis võib pankadele kaasnevate tagajärgede läbi ja riigi vastavatesse nimekirjadesse kandmise läbi mõjutada kõiki kodanikke nii kohalikus elus, kuid ka Eesti ettevõtjate tegutsemist välisriikides;</p> <p>3) suurenevad võimalused ettevõtete kuritahtlikeks ülevõtmisteks;</p> <p>4) erinevate osapoolte huvid, sh põhiseaduslik õigus omandi kaitsele, ei ole piisavalt kaitstud;</p> <p>5) kasvavad seotud osapoolte kulud;</p> <p>6) suureneb õigusvaidluste arv;</p> <p>7) suureneb kohtute töökoormus;</p> <p>9) väljapakutud lahenduse sobivus, vajalikkus ja mõõdukus on kaheldavad.</p> <p>Põhjalikumalt ja täpsemalt vt siia lisatud Notarite Koja arvamus eelnõu 10ISE kohta.</p>
3.	<p>ÄS § 167⁸ (2) Osaniku nõusolekuta võib tema osa tagasi võtta vaid juhul, kui osa tagasivõtmise</p>	<p>Variant 1: ÄS § 167⁸ (2) Osaniku nõusolekuta võib tema osa tagasi võtta vaid juhul, kui osa tagasivõtmise</p>	<p>a) Kas siin on siis lubatud tekkida olukorral, kus põhikirja mingi säte</p>

	<p>tingimused ja kord on ette nähtud põhikirjas, millega osanik on nõustunud.</p>	<p>tingimused ja kord on ette nähtud põhikirjas. millega osanik on nõustunud. Sellise põhikirja kinnitamise või muutmise otsuse tegemiseks on vajalik kõigi osanike nõusolek.</p> <p>Variant 2: ÄS § 167⁸ (2) Osaniku nõusolekuta võib tema osa tagasi võtta vaid juhul, kui osa tagasivõtmise tingimused ja kord on ette nähtud põhikirjas, millega osanik on nõustunud või mis on kehtis ka ajal, kui osanik osa omandas.</p>	<p>kehtib ainult nende osanike suhtes, kes otsuse poolt hääletasid (või eraldi sellega nõustusid)? Meie hinnangul tekib ebaselgust, kui põhikirja mõned sätted ei kehti kõigi osanike, vaid ainult mõnede suhtes. Ettepanek: arusaadavam ja selgem oleks sellise põhikirjamuudatuse vastuvõtmiseks kehtestada 100% poolthälte nõue.</p> <p>b) Kui punkti a) ettepanekut arvesse ei võeta, siis ebaselge on ka see olukord, kui keegi omandab sellise ühingu osa, kus see juba omandamise hetkel põhikirjas kirjas on. Kas omandaja peaks selle põhikirja sättega eraldi siis nõustuma? Selles osas on meie ettepanek teksti muuta.</p>
4.	<p>ÄS § 182 (1²) Osanike nimekirjas sisalduvad andmed kantakse juhatuse avalduse alusel äriregistrisse. Juhatus peab viivitamatult pärast osanike nimekirja kantud andmete muutumise kaasa toonud asjaolu juhatusele teatavaks saamist esitama äriregistrile uue lõikes 1 nimetatud andmeid sisaldava osanike nimekirja. Avalduse osanike nimekirjas toimunud muudatuse äriregistrisse kandmiseks võib esitada ka osanik, keda muudatus puudutab. Kui muudatus on toimunud osa võõrandamise või pantimise tehingu tulemusena, lisatakse avaldusele tõestamiseaduse § 37³ nimetatud</p>	<p>§ 182 (1²) Osanike nimekirjas sisalduvad andmed kantakse juhatuse avalduse alusel äriregistrisse. Juhatus peab viivitamatult pärast osanike nimekirja kantud andmete muutumise kaasa toonud asjaolu juhatusele teatavaks saamist esitama äriregistrile uue lõikes 1 nimetatud andmeid sisaldava osanike nimekirja. Avalduse osanike nimekirjas toimunud muudatuse äriregistrisse kandmiseks võib esitada ka osanik, keda muudatus puudutab. Kui muudatus on toimunud osa võõrandamise või pantimise tehingu tulemusena, lisatakse nimekirjale või avaldusele</p>	<p>Ilma selle täienduseta võib regulatsiooni mõista ka nii, et kui juhatuse nimekirja esitab, siis omandiõiguse tunnistust ei ole vaja lisada. Täienduse tegemisel on selge, et tunnistus on vajalik mõlemal juhul – kui</p>

	<p>notariaalselt tõestatud osa omandamise või pandiõigusega koormamise tunnistus. Tunnistuse väljaandmise kulu kannab osanik, keda muudatus puudutab.</p>	<p>tõestamiseaduse § 37³ nimetatud notariaalselt tõestatud osa omandamise või pandiõigusega koormamise tunnistus. Tunnistuse väljaandmise kulu kannab osanik, keda muudatus puudutab.</p>	<p><i>uued andmed esitab juhatus (nimekirjana) või osanik ise (avaldusena).</i></p>
5.	<p>Tõestamiseaduse §37³</p> <p>(1) Kui see on vajalik muudatuse tegemiseks äriregistri juures peetavas osahingus osanike nimekirjas tõestab notar asjassepuutuva isiku või osahingus juhatuse avalduse alusel tunnistuse (edaspidi osa omandamise või pandiõigusega koormamise tunnistus) selle kohta, et osahingus osa kuulub tunnistuses nimetatud isikule või et osa on koormatud pandiõigusega.</p> <p>(2) Osa omandamise või pandiõigusega koormamise tunnistuse tõestamise korral kontrollib notar talle esitatud dokumentide alusel, kas osanike nimekirjas muudatuse tegemise aluseks olevad eeldused on täidetud. Kui osanike nimekirjas muudatuse tegemise aluseks on osa võõrandamise või pantimise tehing, kontrollib notar selleks vajaliku käsutustehingu olemasolu ning seda, kas osa on käsutanud õigustatud isik. Kui osahingus põhikirjas on osa käsutamine lubatud üksnes teatud eeltingimuste täitmise korral, tuleb avaldusele lisada osahingus juhatuse kinnitus nimetatud eelduste täitmise kohta.</p>	<p>Tõestamiseaduse §37³</p> <p>(1) Kui see on vajalik muudatuse tegemiseks äriregistrisse kantud osanike, neile kuuluvate osade või osa pantide andmetes tõestab notar asjassepuutuva isiku või osahingus juhatuse avalduse alusel tunnistuse (edaspidi osa omandamise või pandiõigusega koormamise tunnistus) selle kohta, et osahingus osa kuulub tunnistuses nimetatud isikule või et osa on koormatud pandiõigusega.</p> <p>(2) Osa omandamise või pandiõigusega koormamise tunnistuse tõestamise korral kontrollib notar talle esitatud dokumentide alusel, kas osanike nimekirjas muudatuse tegemise aluseks olevad eeldused on täidetud. Kui osanike nimekirjas muudatuse tegemise aluseks on osa võõrandamise või pantimise tehing, kontrollib notar selleks vajaliku käsutustehingu olemasolu, oma osa omandamise lubatavust ning seda, kas osa on käsutanud õigustatud isik. Kui osahingus põhikirjas on osa käsutamine lubatud üksnes teatud eeltingimuste täitmise korral, tuleb avaldusele lisada osahingus juhatuse kinnitus nimetatud eelduste täitmise kohta.</p>	<p><i>Äriseadustiku muudatuste terminoloogias on mõiste „osanike nimekiri“ all mõeldud seda nimekirja, mida peab ühingusiseselt ühingu juhatus. Äriregistri andmeid ei ole mujal „osanike nimekirjaks“ nimetatud. Et mõistete kasutamine segadust ei tekitaks, võiks siis ka siin kasutada samasid termineid.</i></p> <p><i>Vajalik ÄS § 162 (oma osa omandamine) reeglite järgimiseks.</i></p>

6.	<p>Notari tasu seadus</p> <p>§ 18 (7) Osahingu osa omandamise või pandiõigusega koormamise tunnistuse tõestamise tehinguväärtus on tunnistusel märgitud osa väärtus kuid mitte vähem kui [●] eurot. Kui notar on tõestanud osa omandamise või pandiõigusega koormamise aluseks oleva käsutustehingu ja väljastab selle tõestamisega samaaegselt osa omandamise või pandiõigusega koormamise tunnistuse, sisaldab vastava käsutustehingu tehinguväärtus sisaldab ka selle alusel väljastatava osa omandamise või pandiõigusega koormamise tunnistuse tõestamise tehinguväärtust.</p> <p>§ 29 (1) Notari tasu on ühekordne täistasu: 9) osahingu osa omandamise või pandiõigusega koormamise tunnistuse tõestamise eest.</p>	<p>Notari tasu seadus</p> <p>§ 18 (7) Osahingu osa omandamise või pandiõigusega koormamise tunnistuse tõestamise tehinguväärtus on tunnistusel märgitud osa väärtus.</p> <p>§ 29 (1) Notari tasu on ühekordne täistasu: „9) osahingu osa omandamise või pandiõigusega koormamise tunnistuse tõestamise eest, kuid mitte vähem kui 60 eurot. Kui notar on tõestanud osa omandamise või pandiõigusega koormamise aluseks oleva käsutustehingu ja väljastab selle tõestamisega samaaegselt osa omandamise või pandiõigusega koormamise tunnistuse, siis tunnistuse tõestamise eest tasu ei võeta.</p>	<p><i>Miinumtasu on arusaadavam ja selgem väljendada mitte tehinguväärtuse alampiirina, vaid tasu alampiirina. See tasu on vastavuses selle toimingu tegemiseks kuluva aja- ja töömahuga. Põhjalikumalt ja täpsemalt vt siia lisatud Notarite Koja arvamuses eelnõu 10ISE kohta.</i></p>
7.	<p>Äriregistri seadus § 36 (4) Notarid on kohustatud tagama notarite elektroonilise infosüsteemi vahendusel ühenduse äriregistriga, mille kaudu toimub notarite ja nende volitatud notaribüroo töötajate andmevahetus registriga kui ka andmete ja dokumentidega tutvumine.</p>	<p>Äriregistri seadus § 36 (4) Notarite Koda on kohustatud tagama notarite elektroonilise infosüsteemi vahendusel ühenduse äriregistriga, mille kaudu toimub notarite ja nende volitatud notaribüroo töötajate andmevahetus registriga kui ka andmete ja dokumentidega tutvumine.</p>	<p><i>Kohustatud isik oleks õigem selliselt määratleda.</i></p>
8.	<p>Äriregistri seadus § 46 (3) Registrisse kantud andmete muutumisel, sealhulgas juhatuse liikme ja likvideeriija nimetamisel ja tagasikutsumisel ja nende esindusõiguse muutumisel ning eraõigusliku registrisubjekti lõpetamisel tuleb</p>		<p><i>Parandatud kirjaviga.</i></p>

	<p>viivitamata esitada avaldus andmete muutmiseks. Registriküsimise nimel avaldamise avalduse esitamiseks õigustatud isik on kohustatud seda tegema.</p> <p>(4) Registriküsimise on kohustatud registripidajale esitada kande või selle muutmise aluseks olevad dokumendid. (5) Organi koosoleku protokollil asemel võib registripidajale esitada väljavõtte protokollist, millesse on kantud üksnes registriandmete aluseks olev otsus. Väljavõtte ei pea lisama otsuse suhtes eriarvamusele jäänud isiku eriarvamust, kirjalikke ettepanekuid ja avaldusi. Protokollil väljavõtte peab olema notariaalselt tõestatud kinnitatud, kui sama koosoleku kohta koostatud protokoll on notariaalselt tõestatud. Muus osas kohaldatakse protokollil väljavõtte sisule, allkirjastamisele ja väljavõttele lisatavatele dokumentidele vastava organi koosoleku protokollil kohta sätestatud.</p>		<p><i>Termin parandatud.</i></p>
<p>9.</p>	<p>Äriregistri seadus § 49 (3) Kandeavaldus vaadatakse läbi viie tööpäeva jooksul arvates avalduse saabumisest. Pärast tööpäeva lõppu, kuid enne kella 00.00, puhkepäeval ja riigipühal registripidajale saabunud avalduse esitamise ajaks loetakse avalduse saabumisele järgnev tööpäev. Kandeavalduse muutmise või täiendava dokumendi esitamisel hakkab menetlustähtaeg kulgema kandeavalduse muutmise või dokumendi esitamisest.</p> <p>§ 50 (1) Kiirmenetluses vaadatakse kandeavaldus läbi hiljemalt järgmisel tööpäeval arvates avalduse saabumisest. Pärast tööpäeva lõppu, kuid enne kella</p>	<p>Äriregistri seadus § 49 (3) Kandeavaldus vaadatakse läbi viie tööpäeva jooksul arvates avalduse saabumisest. Eelnimetatud tähtaja arvestamisel loetakse pärast tööpäeva lõppu, kuid enne kella 00.00, puhkepäeval ja riigipühal registripidajale saabunud avalduse esitamise ajaks avalduse saabumisele järgnev tööpäev. Kandeavalduse muutmise või täiendava dokumendi esitamisel hakkab menetlustähtaeg kulgema kandeavalduse muutmise või dokumendi esitamisest.</p> <p>§ 50 (1) Kiirmenetluses vaadatakse kandeavaldus läbi hiljemalt järgmisel tööpäeval arvates avalduse saabumisest. Eelnimetatud tähtaja arvestamisel</p>	<p><i>Need reeglid on ilmselt mõeldud ainult selle menetlustähtaja arvestamise jaoks tehtavate eranditena. Kõik muud avalduse esitamise ajast tulenevad eelised või õigused peaks ikka tulenema sellest, kuna avaldus tegelikkuses esitati.</i></p>

	00.00, puhkepäeval ja riigipühal registriosakonda saabunud avalduse esitamise ajaks loetakse avalduse saabumisele järgnev tööpäev.	loetakse pärast tööpäeva lõppu, kuid enne kella 00.00, puhkepäeval ja riigipühal registriosakonda saabunud avalduse esitamise ajaks avalduse saabumisele järgnev tööpäev.	
10.	Eelnõu näeb ette, et juhatuse liikmete ja likvideerijate elukoha andmed (st omavalitsusüksuse tasemel) kantakse registrikaardile.		<p><i>Juhatusel liikme elukoha kajastamist registrikaardi kandes on varem kasutatud, kuid praeguseks on see reegel juba ammu kaotatud.</i></p> <p><i>Miks ja kas on vajadus selle nõude taastamiseks?</i></p> <p><i>Kui elukoht registrikaardile kanda, siis tekib registrisubjektidel kohustus ka selle muudatustest registrit igakordselt informeerida. Ja elukoha andmed võivad ju tihti muutuda.</i></p>

Täname võimaluse eest osaleda ühinguõiguse revisjoni komisjoni töös.

Lugupidamisega,

Merle Saar-Johanson

Notarite Koja esimees